

ΙΣΤΟΡΙΑ Β ΤΑΞΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

3^ο ΘΕΜΑ

Αφού μελετήσετε συγκριτικά τις παρακάτω ιστορικές πηγές και σε συνδυασμό με τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα εξής:

α. Σε τι αποσκοπούσε, από πλευράς της πολιτικής του Βασιλείου Β΄, η θέσπιση του θεσμού του «αλληλέγγυου»; (μονάδες 12)

β. Ποια κοινωνική τάξη έπληττε ο θεσμός αυτός και με ποιον τρόπο προσπάθησαν να αντιδράσουν τα μέλη της; (μονάδες 13)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Τα μέτρα του Βασιλείου Β΄ εναντίον των «δυνατών» έγιναν με την πάροδο των χρόνων αυστηρότερα. [...]. Έτσι, το βάρος του αλληλέγγυου, το οποίο ως τότε, σύμφωνα με την αρχή της συλλογικής πληρωμής του φόρων από την αγροτική κοινότητα, έφεραν οι γείτονες του χρεώστη φορολογούμενου μεταφέρθηκε αποκλειστικά στους ώμους του μεγαλοκτηματία. Το αποφασιστικό αυτό μέτρο έφερε διπλό αποτέλεσμα. Πρώτον, κατάφερε ένα ιερό ισχυρό κτύπημα στους «δυνατούς» και έπειτα εξασφάλισε με ασφαλέστερο τρόπο την καταβολή των εσόδων του αλληλέγγυου στο δημόσιο ταμείο.

Ostrogorsky G., *Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους*, τ. Β, μτφρ. Ι. Παναγόπουλος, Ιστορικές Εκδόσεις Στεφ. Δ. Βασιλόπουλος, Αθήνα 1979, σ. 190. (διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Όπως και στην πρωτοβυζαντινή περίοδο έτσι και κατά την μεσοβυζαντινή οι φορολογούμενοι της «ομάδας χωρίου» συνιστούν υποχρεωτικές ενώσεις δημοσίου δικαίου, είδη εταιριών, για την πληρωμή των φόρων. Οι ενώσεις αυτές λέγονταν «κοινωνία» (concoctia)[...]. Οι μεγάλοι ιδιοκτήτες μετείχαν στην «κοινωνία» μόνο με μέρος των κτημάτων τους που βρίσκονται ανάμεσα στους κλήρους των χωρικών της κοινότητας. Εξάλλου οι μεγάλοι γαιοκτήμονες προσπαθούσαν να ξεχωρίσουν αυτά τα κτήματα από την κοινότητα για να μην μετέχουν στην «υποταγή» του χωρίου. [...] Έτσι, η μεγάλη ιδιοκτησία ξέφευγε όλο και περισσότερο από την «αλληλέγγυον» υποχρέωση της πληρωμής των φόρου. Ο Βασίλειος ο Β΄[...] θέλησε να διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του «αλληλέγγυου»

σε όλους τους φορολογούμενους μιας πλατιάς φορολογικής περιοχής χωρίς καμία εξαίρεση.

Σβωρώνος, Ν., «Οικονομία και Κοινωνία», *ΙΕΕ*, Εκδοτική Αθηνών, τόμος Η΄, σ. 196.
(διασκευή)